

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

3.1 มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดและผลกระทบจากสุนัขจรจัดในกรุงเทพมหานคร

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดและผลกระทบจากสุนัขจรจัดของประเทศไทยนั้น มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2499 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 นอกจากนี้ยังมีกฎหมายระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง คือ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ซึ่งผู้เขียนขออธิบายมาตรการต่างๆ ในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดและผลกระทบจากสุนัขจรจัดดังต่อไปนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29 กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ประกาศให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเป็น เขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรักษาสุขภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์

เนื่องจากในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีจำนวนสุนัขจรจัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งสุนัขจรจัดเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยส่วนรวมเป็นอย่างมากตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น ผลกระทบจากการที่ประชาชนโดนสุนัขกัดหรือทำร้าย หรืออันตรายจากโรคต่างๆ ที่เกิดจากสุนัขหรือมีสุนัขเป็นพาหะ โดยเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ในส่วนของค่ารักษาพยาบาล หรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการระวังป้องกัน แก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด และผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทางด้านความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความสกปรก สิ่งปฏิกูลและเหตุ

เดือดร้อนรำคาญ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัญหาสุนัขจรจัดมีสาเหตุสำคัญมาจากการที่ประชาชนขาดจิตสำนึก กล่าวคือ สุนัขจรจัดส่วนใหญ่มีที่มาจากสุนัขที่มีเจ้าของถูกทอดทิ้งและปล่อยให้กลายเป็นสุนัขจรจัด ดังนั้น กรุงเทพมหานคร จึงมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้ด้วยการจัดระเบียบสุนัขที่มีเจ้าของอันเป็นที่มาที่สำคัญของสุนัขจรจัด โดยกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น¹ ได้ออก “ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548” โดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29 ประกาศให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข² ซึ่งการประกาศให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขดังกล่าวนี้ ส่งผลให้มีมาตรการต่างๆ ในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด ดังนี้

3.1.1.1 การห้ามปล่อยหรือทิ้งสุนัขในที่สาธารณะ

ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 8 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยสุนัขในที่หรือทางสาธารณะหรือในที่อื่นใดในเขตกรุงเทพมหานครโดยเด็ดขาด โดยการปล่อยสุนัขหมายถึง การสละการครอบครองสุนัข หรือปล่อยให้อยู่นอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม³ หากผู้ใดฝ่าฝืนนำสุนัขไปทิ้งในที่สาธารณะหรือปล่อยให้สุนัขออกนอกนอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม มีโทษตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535⁴ คือ ปรับไม่เกินห้าพันบาท⁵ นอกจากนี้ และหากพนักงานเจ้าหน้าที่พบสุนัขในที่สาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครอันเป็นการฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครโดยไม่ปรากฏเจ้าของ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะจับสุนัขที่พบแล้วทำการกักตัวไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อยสามสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วยังไม่มีผู้ใดมาแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของเพื่อขอรับสุนัขคืนแล้ว ก็ให้สุนัขนั้นตกเป็นของกรุงเทพมหานคร⁶

¹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 4

² ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 7

³ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 4

⁴ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 26

⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 73 วรรคสอง

⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 22

การห้ามปล่อยสุนัขหรือทิ้งสุนัขในเขตกรุงเทพมหานครเป็นมาตรการที่ออกมาเพื่อเป็นการลดอัตราการเพิ่มจำนวนสุนัขจรจัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากที่มามีความสำคัญของสุนัขจรจัดนั้นเกิดมาจากการที่คนขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวมนำสุนัขที่ตนไม่ต้องการจะเลี้ยงอีกต่อไป ไปปล่อยหรือทิ้งไว้ในที่สาธารณะ ซึ่งเมื่อสุนัขถูกทิ้งให้กลายเป็นสุนัขจรจัดแล้ว สุนัขเหล่านั้นย่อมสร้างปัญหาต่างๆ ให้กับสังคม ไม่ว่าจะเป็นการไล่กัดหรือทำร้ายผู้สัญจรไปมา การกีดขวางทางจราจร การเห่าหอนสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น การถ่ายมูลและสร้างความสกปรกให้กับบ้านเมืองจากการขุดคุ้ยขยะเพื่อหาอาหารในการดำรงชีพ นอกจากนี้สุนัขที่ถูกทิ้ง หากยังไม่ได้รับการให้อาหารด้านทานโรคก็อาจเป็นพาหะนำโรคต่างสร้างปัญหาทางสาธารณสุขให้แก่สังคมอีกด้วย มาตรการนี้จึงเป็นมาตรการที่ควบคุมประชากรสุนัขจรจัดในกรุงเทพมหานครไม่ให้เพิ่มจำนวนขึ้น โดยเป็นการควบคุมมิให้ผู้ใดนำสุนัขมาปล่อยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และการที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งพบสุนัขในที่สาธารณะโดยไม่ปรากฏเจ้าของมีอำนาจจับสุนัขเพื่อนำไปกักขังไว้เพื่อรอเจ้าของมาขอรับคืน ซึ่งหากไม่มีผู้ใดมาแสดงความเป็นเจ้าของและรับสุนัขคืนไปให้สุนัขนั้นตกเป็นของกรุงเทพมหานคร ดังนั้นหากกรุงเทพมหานครจับสุนัขได้แล้วไม่มีผู้มารับคืน สุนัขที่จับได้จะถูกให้อาหารคั่นโรคพิษสุนัขบ้าพร้อมทั้งผ่าตัดทำหมันตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร เพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและป้องกันการเพิ่มจำนวนสุนัขจรจัดต่อไป

3.1.1.2 การจัดทำทะเบียนสุนัขและการฝังไมโครชิป

ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 กำหนดให้เจ้าของสุนัข ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำ⁷ มีหน้าที่ที่จะต้องนำสุนัขไปจดทะเบียนสุนัข⁸ หากฝ่าฝืนไม่นำสุนัขไปดำเนินการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดมีโทษตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535⁹ คือ ปรับไม่เกินห้าพันบาท¹⁰ โดยการจดทะเบียนสุนัข คือ การนำสุนัข หรือใบรับรองไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบันทึกรายละเอียดรูปพรรณสัณฐานของสุนัขและรหัสไมโครชิป พร้อมจัดทำบัตรประจำตัวสุนัข¹¹ ซึ่ง สุนัขที่เจ้าของจะต้องนำไปจดทะเบียนสุนัข ได้แก่ สุนัขที่มีอายุไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน หรือสุนัข

⁷ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 4

⁸ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 9

⁹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 26

¹⁰ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 73 วรรคสอง

¹¹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5

ที่นำมาเลี้ยงในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเจ้าของสุนัขจะต้องนำสุนัขไปจดทะเบียนภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่สุนัขเกิดหรือ สามสิบวันนับแต่วันที่นำสุนัขเข้ามาเลี้ยง แล้วแต่กรณี¹² โดยการจดทะเบียนสุนัขมีขั้นตอน¹³ ดังนี้

(1) ขั้นตอนการทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัข เจ้าของจะต้องนำสุนัขไปทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวร ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งปัจจุบัน กรุงเทพมหานครได้ใช้การฝังไมโครชิป เมื่อนำสุนัขไปฝังไมโครชิปแล้ว สัตวแพทย์ก็จะออกใบรับรอง เพื่อใช้เป็นหลักฐานใช้ทำบัตรประจำตัวสุนัขต่อไป

(2) ขั้นตอนการออกบัตรประจำตัวสุนัข เมื่อเจ้าของสุนัขได้ใบรับรองจากการนำสุนัขไปฝังไมโครชิปแล้ว ก็นำไปรับรองพร้อมด้วยหลักฐานต่างๆ¹⁴ คือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านที่สุนัขอยู่อาศัย หนังสือยินยอมให้สุนัขพักอาศัยจากเจ้าของบ้านที่สุนัขพักอาศัยอยู่ และหนังสือรับรองการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าไม่เกินหนึ่งปี พร้อมทั้งหนังสือรับรองการผ่าตัดทำหมัน(ถ้ามี) ไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อบันทึกรายละเอียดรูปพรรณสัณฐานของสุนัขและรหัสไมโครชิป รายละเอียดเจ้าของสุนัข สถานที่ที่สุนัขอาศัย ออกเป็นบัตรประจำตัวสุนัข

เมื่อเจ้าของสุนัขทำการจดทะเบียนสุนัขดังกล่าวแล้ว หากมีการย้ายที่อยู่ของสุนัข หรือกรณีบัตรประจำตัวสุนัข สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดฉีกขาด หรือ กรณีสุนัขที่ไม่ใช่สุนัขควบคุมพิเศษ ทำร้ายคน หรือพยายามทำร้ายคน¹⁵ หรือในกรณีสุนัขตาย¹⁶ หรือสุนัขหาย¹⁷ เจ้าของสุนัขจะต้องแจ้งต่อหน่วยงานที่รับจดทะเบียน กองสัตวแพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครทราบ ภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วย

การจดทะเบียนสุนัขนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดระเบียบสุนัขมีเจ้าของซึ่งถือเป็นแหล่งที่มาสำคัญของสุนัขจรจัด โดยการฝังไมโครชิปนั้นถือเป็นการระบุตัวสุนัข ทั้งยังเป็นการระบุข้อมูลต่างๆ ของสุนัข ไม่ว่าจะเป็นการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ระบุเจ้าของ ฯลฯ มาตรการนี้เป็นมาตรการหนึ่งที่มีความพยายามที่จะทำให้เจ้าของเกรงกลัวไม่กล้าที่จะนำสุนัขไปทิ้ง เนื่องจาก

¹² ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ข้อ 9

¹³ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ข้อ 6

¹⁴ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2550 ข้อ 12

¹⁵ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 12

¹⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 13

¹⁷ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 14

สามารถตรวจสอบจากไมโครชิปหรือทะเบียนสุนัขได้ จึงถือเป็นมาตรการในการควบคุมคนทั้งสุนัข นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ในการติดตามหาเจ้าของสุนัขกรณี สุนัขพลัดหลงอีกด้วย

3.1.1.3 การควบคุมการเลี้ยงสุนัข

ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ.2548 ได้กำหนดมาตรการต่างๆ ซึ่งเป็นการควบคุมการเลี้ยงสุนัข ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม มีโทษตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535¹⁸ คือ ปรับไม่เกินห้าพันบาท¹⁹ โดยมีมาตรการควบคุมการเลี้ยงสุนัข ดังนี้

(1) การกำหนดหน้าที่เจ้าของสุนัขในการเลี้ยงดูสุนัข

ในการเลี้ยงสุนัข เจ้าของสุนัข ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำ²⁰ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1.1) เจ้าของสุนัขจะต้องเลี้ยงสุนัขในสถานที่เลี้ยง โดยจะต้องจัดสถานที่เลี้ยงตามความเหมาะสมของสุนัข ให้มีขนาดเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของสุนัข มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ มีระบบการระบายน้ำและกำจัดสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ²¹ และจะต้องรักษาสถานที่เลี้ยงสุนัขให้สะอาดอยู่เสมอ พร้อมทั้งจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะเป็นประจำ ไม่ปล่อยให้เป็นพื้นที่หมักหมมจนเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง²² นอกจากนี้ ในกรณีที่สุนัขควบคุมพิเศษ เจ้าของสุนัขจะต้องเลี้ยงในสถานที่หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอกและมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน²³ ด้วย

(1.2) เจ้าของสุนัขจะต้องรับผิดชอบต่อการเป็นอยู่ของสุนัข เช่น เรื่องอาหาร ความสะอาด เป็นต้น และถ้าเจ้าของไม่สามารถเลี้ยงดูสุนัขได้เป็นการชั่วคราว เจ้าของสุนัขจะต้องจัดให้

¹⁸ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 26

¹⁹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 73 วรรคสอง

²⁰ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 4

²¹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(1)

²² ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(4)

²³ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(1)

มีผู้ดูแลความเป็นอยู่ของสุนัขให้เป็นปกติสุข²⁴ ในระยะเวลาที่เจ้าของสุนัขไม่สามารถเลี้ยงดูสุนัขด้วย

(1.3) เจ้าของสุนัขจะต้องจัดให้มีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในสุนัข เพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสุนัขมาสู่คน²⁵ โดยเฉพาะการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งตามกฎหมายถือว่าเป็นโรคติดต่อร้ายแรง โดยพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 กำหนดให้โรคพิษสุนัขบ้าเป็น “โรคระบาด” และตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 กำหนดให้โรคพิษสุนัขบ้าเป็น “โรคติดต่อต้องแจ้งความ”

ทั้งนี้ การกำหนดหน้าที่เจ้าของสุนัขเป็นการช่วยแก้ปัญหาสุนัขจรจัด ซึ่งจะเป็นการช่วยจำกัดจำนวนสุนัขไปได้ในตัว เนื่องจากเจ้าของจะต้องรับผิดชอบในการจัดหาสถานที่เลี้ยง ความสะอาด ชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงสุขภาพของสุนัขด้วย อันเป็นการกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสุนัข รับผิดชอบต่อ หากไม่ทำตามจะมีโทษตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น หากเจ้าของเห็นว่าตนไม่สามารถที่จะดูแลสุนัขให้อยู่ดีมีสุขได้ ก็จะทำให้การควบคุมจำนวนสุนัขให้มีจำนวนเท่าที่ตนสามารถดูแลรับผิดชอบได้ แต่เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลทำให้เจ้าของไม่ให้ความสนใจที่จะควบคุมจำนวนสุนัขเท่าที่ควร หากมีสุนัขมากเกินไปที่ตนจะรับผิดชอบไหว ก็จะแก้ปัญหาโดยการนำไปปล่อย อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสุนัขจรจัดในปัจจุบัน

(2) การห้ามเลี้ยงสุนัขในที่สาธารณะ

ในการเลี้ยงสุนัขนั้น นอกจากที่เจ้าของสุนัขจะต้องเลี้ยงสุนัขในสถานที่เลี้ยง²⁶ พร้อมกับจะต้องควบคุมสุนัขมิให้ออกนอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม²⁷ แล้ว ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ยังกำหนดห้ามมิให้เลี้ยงสุนัขในที่หรือทางสาธารณะหรือในที่ของบุคคลอื่นโดยปราศจากความยินยอม²⁸

มาตรการนี้เป็นการกำหนดห้ามผู้เลี้ยงสุนัขในลักษณะที่ไม่ดูแลรับผิดชอบ กล่าวคือเป็นการกำหนดห้ามมิให้เลี้ยงสุนัขในที่สาธารณะในลักษณะที่เป็นการเลี้ยงดูแต่เพียงการให้อาหารโดยมิได้ดูแลสวัสดิภาพของสุนัขเลย สุนัขที่ถูกเลี้ยงในลักษณะดังกล่าว หรือที่เรียกว่า “สุนัขชุมชน” หรือ “สุนัขกึ่งมีเจ้าของ” ซึ่งสุนัขประเภทนี้อยู่อาศัยในที่สาธารณะโดยปราศจากการควบคุม ดูแล

²⁴ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(5)

²⁵ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(7)

²⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(1)

²⁷ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(2)

²⁸ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 17

เอาใจใส่จากผู้เลี้ยง ทำให้สุนัขเหล่านี้สามารถแก้ปัญหาให้กับชุมชนในบริเวณนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็น การขุดคุ้ยกองขยะ การถ่ายมูลสกปรก การไล่กัดผู้สัตวจรไปมาหรือการกัดขวางการจราจร และเป็นที่น่าสังเกตว่าสุนัขที่ถูกเลี้ยงในลักษณะนี้จะไม่ได้รับการฉีดวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันโรค จึงเป็นพาหะนำโรคต่างๆ โดยเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้า นอกจากนี้ เนื่องจากการเลี้ยงแต่เพียงการให้อาหารโดยที่ไม่ได้ดูแลสวัสดิภาพของสุนัข ซึ่งสุนัขยังคงมีอิสระในการดำรงชีพอยู่ในชุมชน จึงสามารถแพร่พันธุ์เพิ่มจำนวนได้อย่างรวดเร็ว การที่กฎหมายกำหนดห้ามเลี้ยงสุนัขในที่สาธารณะตามมาตรการนี้ เป็นการป้องกันการเพิ่มจำนวนของสุนัขจรจัดและเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ อันเกิดจากสุนัขจรจัดด้วย

(3) การควบคุมสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง

ในการเลี้ยงสุนัข หากผู้เลี้ยงต้องการนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง จะต้องควบคุมสุนัขขณะที่นำออกนอกสถานที่เลี้ยงด้วยการผูกสายลากจูงสุนัขที่มีความแข็งแรงและจับสายลากจูงตลอดเวลา ในกรณีที่สุนัขที่จะนำออกนอกสถานที่เลี้ยง เป็นสุนัขควบคุมพิเศษ ซึ่งได้แก่ สุนัขสายพันธุ์ที่ดุร้ายหรือสุนัขที่เคยมีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน²⁹ ผู้ควบคุมสุนัขจะต้องมีดำเนินการควบคุมสุนัขขณะออกนอกสถานที่เลี้ยงด้วยความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการใส่อุปกรณ์ครอบปากและผู้ควบคุมสุนัขจะต้องจับสายลากจูงห่างจากตัวสุนัขไม่เกินห้าสิบเซนติเมตรตลอดเวลา³⁰ และห้ามบุคคลผู้มียายุต่ำกว่าสิบห้าปีหรือเกินกว่าหกสิบห้าปี นำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยง เว้นแต่จะอยู่ในกรง, ที่ขัง หรือเครื่องควบคุมอื่นที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะป้องกันสุนัขมิให้เข้าถึงบุคคลภายนอก³¹ นอกจากนี้ ผู้ที่นำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงจะต้องพกบัตรประจำตัวสุนัขซึ่งได้ภายหลังจากที่นำสุนัขไปจดทะเบียนสุนัขตามที่กฎหมายกำหนด ขณะนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงด้วย³²

มาตรการนี้เป็นการป้องกันมิให้สุนัขที่มีเจ้าของที่ผู้เลี้ยงนำออกไปนอกสถานที่เลี้ยง ต้องหลุดหรือพลัดหลงจากเจ้าของซึ่งอาจทำให้สุนัขที่หลุดหรือพลัดหลงนั้นกลายเป็นสุนัขจรจัด นอกจากนี้ ยังเป็นการป้องกันมิให้สุนัขที่ผู้เลี้ยงนำออกไปนอกสถานที่เลี้ยงไปก่ออันตรายด้วยการกัดหรือทำร้ายผู้อื่นด้วย

²⁹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5

³⁰ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 20(2)

³¹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 21

³² ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 20(1)

(4) การหาบุคคลดูแลสุนัขแทนกรณีเจ้าของสุนัขไม่ประสงค์ที่จะเลี้ยงสุนัขอีกต่อไป

ในการเลี้ยงสุนัขนั้น หากเจ้าของสุนัขไม่ต้องการเลี้ยงสุนัขของตนอีกต่อไปไม่ว่าจากสาเหตุใดก็ตาม เจ้าของสุนัขจะต้องหาผู้รับเลี้ยงสุนัขแทนตนต่อไป โดยจะต้องมอบสุนัขพร้อมบัตรประจำตัวสุนัขให้แก่ผู้รับเลี้ยงสุนัขแทนตนด้วย และเจ้าของใหม่จะต้องแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบสุนัขภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับมอบสุนัข³³ อย่างไรก็ตามหากเจ้าของสุนัขซึ่งไม่ประสงค์ที่จะเลี้ยงสุนัขต่อไปนั้น ไม่สามารถหาผู้รับเลี้ยงสุนัขแทนตนได้ เจ้าของสุนัขจะต้องมอบสุนัขให้กรุงเทพมหานครดูแล โดยเจ้าของจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการดูแลตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด³⁴ ทั้งนี้ เจ้าของสุนัขห้ามนำสุนัขไปทิ้งหรือไปปล่อยในที่สาธารณะ³⁵ ในกรุงเทพมหานครตามที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อ “การห้ามปล่อยสุนัขในที่สาธารณะ”

มาตรการนี้เป็นการกำหนดให้เจ้าของผู้ซึ่งไม่ประสงค์ที่จะเลี้ยงสุนัขอีกต่อไปจะต้องหาผู้มาดูแลสุนัขแทนตน เพื่อหาผู้รับผิดชอบแทน โดยห้ามมิให้นำสุนัขไปปล่อยในที่สาธารณะต่างๆ ซึ่งเมื่อมีผู้ดูแลรับผิดชอบสุนัขแทนแล้ว สุนัขตัวนั้นย่อมไม่ถูกทอดทิ้งหรือปล่อยให้กลายเป็นสุนัขจรจัดอีก เนื่องจาก ผู้ที่รับเลี้ยงสุนัขแทนนั้นจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเช่นเดียวกัน ในกรณีที่ไม่สามารถหาคนดูแลสุนัขแทนได้ กฎหมายยังกำหนดให้มอบสุนัขให้กรุงเทพมหานครเป็นผู้ดูแลแทนโดยที่เจ้าของเดิมจะต้องเป็นผู้ชำระค่าเลี้ยงดูในอัตราที่กรุงเทพมหานครกำหนด

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาที่เกิดจากสุนัขจรจัด

ผลกระทบที่สำคัญจากปัญหาสุนัขจรจัดคือ ปัญหาโรคพิษสุนัขบ้า และเหตุเดือดร้อนรำคาญ อันเกิดจากการกระทำของสุนัข ไม่ว่าจะเป็น การเห่าหอนส่งเสียงดัง การไล่กัดผู้สัญจรไปมา การคุ้ยเขี่ยกองขยะสร้างความสกปรกตามถนนหนทางต่างๆ ซึ่งกฎหมายกำหนดมาตรการต่างๆ ในการจัดการทั้งสองปัญหาดังกล่าวนั้น ดังนี้

3.1.2.1 การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่สามารถติดต่อมายังมนุษย์ได้ ซึ่งหากสัตว์หรือมนุษย์ผู้ได้รับเชื้อแสดงอาการของโรคแล้วไม่สามารถรักษาให้หายได้ต้องเสียชีวิตทุกรายไป อย่างไรก็ตาม

³³ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 19

³⁴ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 19

แม้จะไม่สามารถรักษาให้หายได้แต่โรคพิษสุนัขบ้าสามารถป้องกันได้ด้วยการฉีดวัคซีนป้องกัน ซึ่งพาหะนำโรคพิษสุนัขบ้าที่สำคัญคือ สุนัข เพื่อเป็นการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 จึงกำหนดให้สุนัขเป็นสัตว์ควบคุม³⁵ ซึ่งเจ้าของจะต้องจัดให้มีการฉีดวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด³⁶ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท³⁷ โดยเมื่อสุนัขได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้วจะได้รับเครื่องหมายประจำตัวสัตว์และใบรับรองการฉีดวัคซีนจากสัตวแพทย์³⁸ โดยเจ้าของสุนัขจะต้องแสดงเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ไว้ที่ตัวสุนัขให้เห็นได้ชัดเจน หากเจ้าพนักงานท้องถิ่นไปพบสุนัขในที่สาธารณะโดยไม่ปรากฏว่ามีเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ สามารถจับสุนัขที่พบโดยไม่มีเครื่องหมายประจำตัวสัตว์นั้นมาเพื่อกักขังหากไม่มีเจ้าของมารับคืนภายในห้าวัน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจทำลายสุนัขนั้นได้³⁹ และหากสุนัขที่พบนั้นมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า เจ้าพนักงานมีอำนาจทำลายสุนัขนั้น⁴⁰

3.1.2.2 การควบคุมเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสุนัข

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้ในกรณีที่มีการเลี้ยงสัตว์ในสถานที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมเสียหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญ⁴¹ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ รวมทั้งมีอำนาจในการระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญด้วย⁴² โดยพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ทำการระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควร หากผู้นั้นได้รับแจ้งแล้วไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองพันบาท

³⁵ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 4

³⁶ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 5(1)

³⁷ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 21

³⁸ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 6

³⁹ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 9

⁴⁰ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 15

⁴¹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 25(2)

⁴² พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 26

หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴³ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการตามจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุขึ้นอีก โดยผู้นั้นจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการระงับเหตุรำคาญนั้น⁴⁴ ซึ่งผู้เขียนขอแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

(1) กรณีเหตุเดือดร้อนรำคาญเกิดจากสุนัขมีเจ้าของ

การเลี้ยงสุนัขในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นอกจากผู้เลี้ยงสุนัขมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การห้ามเลี้ยงสุนัขในที่สาธารณะ⁴⁵ การห้ามปล่อยหรือทิ้งสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร⁴⁶ ดังที่ได้อธิบายไปแล้วเป็นต้น เจ้าของสุนัขยังมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมมิให้สุนัขก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ⁴⁷ ทั้งยังต้องกำจัดการสิ่งปฏิกูลอันเกิดแต่สุนัขในที่หรือทางสาธารณะโดยทันที⁴⁸ หรือในกรณีที่สุนัขตาย เจ้าของสุนัขจะต้องกำจัดซากให้ถูกสุขลักษณะด้วยวิธีการที่ไม่ก่อเหตุรำคาญและไม่เป็นเหตุให้เกิดการปนเปื้อนของแหล่งน้ำด้วย⁴⁹ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท⁵⁰ นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ยังกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมิได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไป⁵¹ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท⁵² ซึ่งถ้ามีการเลี้ยงสุนัขในสถานที่สาธารณะ หรือกรณีที่มีการเลี้ยงสุนัขจำนวนมากหรือกรณีอื่นใดที่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเกิดจากสุนัขแก่ผู้อื่น พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจสั่งให้เจ้าของสุนัขทำการระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญได้ หากฝ่าฝืนมีโทษตามที่กฎหมายกำหนด

⁴³ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 74

⁴⁴ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 27

⁴⁵ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 17

⁴⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 8

⁴⁷ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16(3)

⁴⁸ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 18

⁴⁹ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 16 (6)

⁵⁰ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 73 วรรคสอง ประกอบ มาตรา 29 และ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 26

⁵¹ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 มาตรา 14

⁵² พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 มาตรา 52

(2) กรณีเหตุเดือดร้อนรำคาญเกิดจากสุนัขจรจัดที่ไม่ปรากฏเจ้าของ

ในกรณีที่เหตุเดือดร้อนรำคาญเกิดจากสุนัขซึ่งไม่ปรากฏเจ้าของ ไม่ว่าสุนัขที่ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญนั้นจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะระงับหรือป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญนั้นได้ ไม่ว่าเหตุเดือดร้อนรำคาญนั้นจะเกิดจากการเห่าหอน การไล่กัดผู้สัญจรไปมา หรือสิ่งปฏิกูลอันเกิดจากการกระทำของสุนัขจรจัด เช่น การถ่ายมูลหรือการคุ้ยเขี่ยกองขยะ ด้วยการจับสุนัขที่พบในที่สาธารณะมากักขังเพื่อรอให้เจ้าของมารับคืน หากไม่มีเจ้าของมาแสดงหลักฐานเพื่อรับสุนัขคืน ให้สุนัขนั้นตกเป็นของกรุงเทพมหานคร⁵³ โดยกรุงเทพมหานครจะต้องเป็นผู้เลี้ยงดูสุนัขนั้นต่อไป ซึ่งในปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีสถานที่เลี้ยงหรือกักกันสุนัข คือ ศูนย์ควบคุมสุนัขจรจัดเขตประเวศและศูนย์พักพิงสุนัขจรจัด อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดอุทัยธานี

3.2 การจัดการปัญหาสุนัขจรจัดในประเทศออสเตรเลีย

3.2.1 ความทั่วไป

ประเทศออสเตรเลียมีรูปแบบรัฐบาลเป็นสหพันธรัฐ (federal) แบ่งออกเป็น 6 รัฐ ได้แก่ รัฐ New South Wales รัฐ Queensland รัฐ South Australia รัฐ Tasmania รัฐ Victoria และ รัฐ Western Australia และ 2 เขตการปกครอง ได้แก่ Northern Territory และ Australian Capital Territory ซึ่งเป็นเขตเมืองหลวง โดยที่แต่ละรัฐและเขตการปกครองนั้นจะมีสถานิติบัญญัติเป็นของตนเอง สามารถออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในรัฐของตนเอง ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ ในแต่ละรัฐและเขตการปกครองจะมีกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตพื้นที่ของตนเอง

ในส่วนของรัฐบาลกลางจะมีหน่วยงาน Department of Agriculture, Fisheries and Forestry⁵⁴ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองหรือจัดการสัตว์ภายในประเทศ แต่มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการส่งออกและนำเข้าสัตว์ ในหน่วยงานดังกล่าวจะมี

⁵³ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 22 ประกอบ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 30

⁵⁴ Department of Agriculture, Fisheries and Forestry Australian Government, <<http://www.daff.gov.au/>>

คณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์ (National Consultative Committee on Animal Welfare: NCCAW)⁵⁵ มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1) ให้คำแนะนำต่อรัฐบาลกลางเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายในระดับชาติเกี่ยวกับสัตว์
- 2) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเหมาะสมและประสิทธิผลของมาตรฐานการปฏิบัติ (codes of practice), นโยบาย (policies), แนวทางปฏิบัติ (guidelines) และกฎหมาย (legislation) ในระดับชาติ เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสวัสดิภาพของสัตว์ และปกป้องผลประโยชน์ของชาติ
- 3) ประสานงานกับคณะทำงานกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- 4) ทำหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี

ในส่วนที่เกี่ยวกับสุนัข คณะกรรมการดังกล่าวได้ออก แนวทางปฏิบัติสำหรับการควบคุมสุนัข และการเลี้ยงสุนัขด้วยความรับผิดชอบ (Guidelines for the control and responsible ownership of dogs)⁵⁶ โดยกำหนดให้กฎหมายที่กำกับดูแลการควบคุมและการเลี้ยงสุนัข จะต้องสนับสนุนการเลี้ยงสุนัขด้วยความรับผิดชอบ และจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสุนัขที่ถูกเลี้ยงดูโดยปราศจากความรับผิดชอบ สุนัขจรจัด, สุนัขที่ก่อความรำคาญ และสุนัขดุร้าย ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกควบคู่ไปกับการใช้กฎหมาย ตัวกฎหมายจะต้องกำหนดประเด็นปัญหาให้ชัดเจนและมีแนวทางแก้ไขตามความเป็นจริงและจะต้องจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและเหมาะสม
- 2) ต้องพิจารณาถึงการจดทะเบียนสุนัข และการระบุตัวสุนัขและเจ้าของ
- 3) สำหรับสุนัขจรจัดนั้นจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าในสถานการณ์ไหนบ้างที่จะถือได้ว่าสุนัขนั้นเป็นสุนัขเร่ร่อน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะรวมถึงการที่สุนัขอยู่นอกสถานที่ของผู้เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม

⁵⁵ “National Consultative Committee on Animal Welfare,” Department of Agriculture, Fisheries and Forestry Australian Government, <<http://www.daff.gov.au/animal-plant-health/welfare/nccaw>>

⁵⁶ “Guidelines for the control and responsible ownership of dog,” Department of Agriculture, Fisheries and Forestry Australian Government, <<http://www.daff.gov.au/animal-plant-health/welfare/nccaw/guidelines/pets/dogs>>

4) นอกจากการกำหนดสุนัขอยู่ในสถานที่ของผู้เลี้ยงแล้ว จะต้องกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการที่สุนัขเร่ร่อนอยู่ในสถานที่บางแห่ง เช่น ฟาร์ม, พื้นที่สวน, โรงเรียน, พื้นที่ค้าขาย หรือชายหาด เป็นต้น

5) ที่ก่อความรำคาญให้รวมถึง สุนัขที่เห่าไม่หยุด และส่งเสียงรบกวนความสงบสุขของผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งหน่วยงานที่ออกกฎหมายจะต้องได้รับอำนาจในการจัดการกับสุนัขเหล่านี้ และควรกำหนดให้ผู้เลี้ยงสุนัขเก็บมูลของสุนัขตามท้องถนนด้วย

6) มีการกำหนดความหมายของสุนัขอันตรายให้ชัดเจนโดยใช้พฤติกรรมของสุนัขเป็นพื้นฐาน ไม่ใช่ดูจากสายพันธุ์เป็นหลัก และผู้เป็นเจ้าของสุนัขอันตรายจะต้องดูแลให้สุนัขอยู่ในพื้นที่ไม่ให้หลุดออกมาได้ หากมีการบ่งชี้ได้ว่าสุนัขตัวใดเป็นสุนัขอันตราย จะต้องมีการสวมปลอกคอตามสีที่กำหนด และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดและสวมครอบปาก เวลาที่ออกมานอกสถานที่เลี้ยง

7) กฎหมายจะต้องกำหนดให้ผู้ที่มีความเสียหายและบาดเจ็บจะต้องได้รับการชดเชยเต็มจำนวน

8) กฎหมายจะต้องมีข้อยกเว้นสำหรับสุนัขที่ใช้ในราชการ และคำนึงถึงบทบาทของสุนัขนำทางและช่วยเหลือ คนหูหนวกและตาบอด

9) การเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อการค้าควรมีการควบคุมให้มีมาตรฐานที่เหมาะสม ควรกำหนดให้ผู้ขายลูกสุนัขให้ข้อมูลการจัดการกับสุนัขที่จุดขายด้วย นอกจากนี้ควรห้ามการส่งเสริมการซื้อสุนัขและลูกสุนัขโดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า

10) ต้องมีการฝึกอบรมให้กับผู้ที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสุนัข โดยเฉพาะทักษะในการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการทำให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะ

11) การให้รางวัลแก่ผู้เลี้ยงสุนัขด้วยความรับผิดชอบ ด้วยการลดค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสุนัขในกรณีที่ได้นำสุนัขไปทำหมัน ไปฝึก หรือทำให้สามารถบ่งชี้สุนัขได้โดยถาวร

12) จะต้องกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติเกี่ยวกับสุนัขรักษาความปลอดภัย ในเรื่องของการมีไว้เพื่อการค้า การฝึกและการใช้

การจัดการปัญหาสุนัขจรจัดในออสเตรเลียนั้น ไม่ได้เกี่ยวกับสุนัขจรจัดแต่เพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวกับการจัดการกับสุนัขเลี้ยงและบริหารชุมชนโดยรวม และปัญหาสุนัขจรจัดสะท้อนให้เห็นถึง

การบริหารจัดการสุนัขที่ไม่ดีพอ⁵⁷ จากสถิติของสมาคมสงเคราะห์สัตว์ (The Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals: RSPCA)⁵⁸ แสดงให้เห็นว่าในปี 2007-2008 ได้รับสุนัขที่ถูกทอดทิ้งไว้เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 70,514 ตัว โดยมีสุนัขที่สามารถกลับคืนสู่เจ้าของได้จำนวน 22,161 ตัว สุนัขที่ไปอยู่บ้านใหม่จำนวน 19,276 ตัว และสุนัขถูกทำลายจำนวน 22,723 ตัว ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนสุนัขที่ถูกทำลายมีจำนวนสูงกว่าจำนวนสุนัขที่สามารถกลับคืนสู่เจ้าของได้ หน่วยงานทางปกครองและองค์การสงเคราะห์ได้ร่วมมือกันใช้มาตรการต่างๆ เพื่อลดจำนวนสุนัขเร่ร่อนที่ต้องไปอยู่ในสถานเคราะห์สัตว์ ไม่ว่าจะเป็น

- 1) ส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงสุนัขมีความรับผิดชอบ
- 2) ช่วยทำให้สุนัขที่พลัดหลงกลับคืนสู่เจ้าของ
- 3) หาที่อยู่ใหม่ให้สุนัข

โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เลี้ยงสุนัข รวมทั้งการปฏิบัติเมื่อสุนัขหาย กฎหมายที่กำหนดให้มีการจดทะเบียนสุนัข การระบุตัวสุนัขและเจ้าของ และการทำหมัน

3.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของประเทศออสเตรเลีย

จากที่ได้กล่าวไปแล้วว่ารัฐแต่ละรัฐของออสเตรเลียมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเพื่อจัดการปัญหาสุนัขจรจัดได้ในแต่ละรัฐเอง และจากการศึกษาพบว่า การจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของรัฐ Tasmania มีมาตรการจัดการปัญหาสุนัขที่น่าสนใจ ดังนั้นในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะนำเสนอมาตรการในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของรัฐ Tasmania เป็นหลัก และจะเพิ่มมาตรการอื่นๆ ในการจัดการปัญหาของรัฐอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางศึกษาต่อการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของประเทศไทยต่อไป

โดยกฎหมายของรัฐ Tasmania ได้มีมาตรการต่างๆ ตาม The Dog Control Act 2000 ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขเพื่อควบคุมสุนัขในความดูแลของตน ดังนี้

⁵⁷ Dick Murray, "Stray Dog Management for Island Nations and Other Countries in the Australasia /Oceania Region," P. 9.

⁵⁸ The Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals Australia, <<http://www.rspca.org.au>>

3.2.2.1 การจดทะเบียนและการฝังไมโครชิป

ผู้เลี้ยงสุนัขที่มีสุนัขอายุเกินกว่า 6 เดือน ต้องนำสุนัขไปจดทะเบียนต่อหน่วยงานปกครองท้องถิ่น⁵⁹ โดยจะไม่มี การบังคับฝังไมโครชิปเว้นแต่เป็นสุนัขอันตราย⁶⁰ การปิดบังหรือนำสุนัขไปปล่อยเพื่อหลีกเลี่ยงการดำเนินการดังกล่าวมีโทษปรับ⁶¹ ข้อมูลที่ต้องจัดเก็บไว้ที่หน่วยงานปกครองท้องถิ่นได้แก่

- 1) ชื่อสุนัข อายุ เพศ และความสามารถในการขยายพันธุ์
- 2) สายพันธุ์สุนัข ถ้าสามารถระบุได้
- 3) ลักษณะที่โดดเด่น
- 4) เป็นสุนัขอันตรายหรือไม่
- 5) ชื่อและที่อยู่ของเจ้าของสุนัข
- 6) เลขทะเบียนของสุนัข
- 7) ข้อมูลอื่นที่เห็นว่าเกี่ยวข้อง⁶²

ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบภายใน 14 วัน ได้แก่ กรณีเปลี่ยนเจ้าของ⁶³ หรือเจ้าของย้ายที่อยู่⁶⁴ สุนัขตาย หายหรือย้ายที่อยู่⁶⁵ การจดทะเบียนสุนัขจะยกเลิกในกรณีที่สุนัขตาย หรือหาย⁶⁶ ในขณะที่รัฐ Victoria นั้นมีการบังคับให้นำสุนัขอายุเกินกว่า 3 เดือน ไปจดทะเบียน⁶⁷ และให้อำนาจหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่จะรับจดทะเบียนเฉพาะสุนัขที่

⁵⁹ The Dog Control Act 2000, Section 8(1)

⁶⁰ The Dog Control Act 2000, Section 29(2)

⁶¹ The Dog Control Act 2000, Section 8(2)

⁶² The Dog Control Act 2000, Section 15

⁶³ The Dog Control Act 2000, Section 13

⁶⁴ The Dog Control Act 2000, Section 14

⁶⁵ The Dog Control Act 2000, Section 12(1)

⁶⁶ The Dog Control Act 2000, Section 12(2)(a)

⁶⁷ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 10

Section 10 Requirement to apply for registration

(1) The owner of a dog or cat must apply to register that dog or cat with the Council of the municipal district in which the dog or cat is kept, if the animal is over 3 months old. Penalty: 10 penalty units.

ทำหมัน⁶⁸ และฝังไมโครชิปแล้ว⁶⁹ ส่วนรัฐ Queensland มีการบังคับจดทะเบียนสุนัขภายใน 14 วัน นับแต่วันที่เริ่มเลี้ยงดูนั้น⁷⁰ ด้วยการฝังไมโครชิปให้แก่สุนัขก่อนอายุ 12 สัปดาห์ ถ้าไม่เข้ากรณีที่ได้รับยกเว้น⁷¹

(2) The owner of a dog or cat which is registered must apply for renewal of the registration of that dog or cat with the Council of the municipal district in which the dog or cat is kept, before the expiration of the current registration. Penalty: 10 penalty units.

(3) If a person is making an application under subsection (1) in relation to a dog, that person must include with the application a declaration as to whether or not the dog in respect of which the application is made is a restricted breed dog. Penalty: 10 penalty units

⁶⁸ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 10A(1)

Section 10A Council may refuse to register dogs and cats unless desexed

(1) A Council may resolve that it will not, after a specified future date, register or renew the registration of a dog or cat unless the dog or cat—

- (a) is desexed; or
- (b) is exempted under this Act from any requirement to be desexed

⁶⁹ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 10C(3)

Section 10C Refusal of registration of dogs and cats unless permanently identified

(3) A Council may resolve that it will not, after a specified future date, renew the registration of any dog or cat unless the dog or cat—

- (a) has been implanted with a prescribed permanent identification device; or
- (b) is exempted under this Act from any requirement to be implanted with such a device.

⁷⁰ The Animal Management (Cats and Dogs) Act 2008, Section 44

Section 44 Registration obligation

(1) An owner of a cat or dog must comply with section 46 to register the cat or dog in the relevant local government's area within 14 days after starting to keep the cat or dog in the area unless the person has a reasonable excuse. Maximum penalty—20 penalty units.

Note— See section 216 (Cat or dog not registered at commencement) for circumstances in which an owner of a cat or dog does not contravene subsection (1).

(2) A person who becomes an owner of a cat or dog must comply with section 46 to register the cat or dog in the relevant local government's area within 14 days unless the person has a reasonable excuse. Maximum penalty—20 penalty units.

Note— See section 216 (Cat or dog not registered at commencement) for circumstances in which an owner of a cat or dog does not contravene subsection (2).

(3) It is a defence to a prosecution for an offence against subsection (1) or (2) for the defendant to prove the cat or dog is—

- (a) a government entity dog; or
 - (b) a working dog; or
 - (c) another class of cat or dog prescribed under a regulation.
- (4) In subsection (1)— *cat or dog* does not include a cat or dog that is less than 12 weeks old.

⁷¹ The Animal Management (Cats and Dogs) Act 2008, Section 14

Section 14 Owner must ensure cat or dog is implanted

(1) A person who is or becomes an owner of a cat or dog that is not implanted with a PPID must ensure the cat or dog is implanted with a PPID before it is 12 weeks old unless the person has a reasonable excuse. Maximum penalty—20 penalty units.

Note— A cat or dog that is more than 12 weeks old on the commencement of this section need not be implanted with a PPID unless it is supplied. See section 13 (Supplier must ensure cat or dog is implanted).

(2) It is a defence to a prosecution for an offence against subsection (1) for the defendant to prove—

- (a) there is a signed veterinary surgeon's certificate for the cat or dog stating that implanting it with a PPID is likely to be a serious risk to the health of the cat or dog;
- (b) for a dog, the ownership is to use it as—
 - (i) a government entity dog; or
 - (ii) a working dog; or
 - (iii) another class of dog prescribed under a regulation.

3.2.2.2 การควบคุมมิให้สุนัขเร่ร่อน

เจ้าของสุนัขหรือผู้ควบคุมสุนัขจะต้องควบคุมมิให้สุนัขอยู่ในสภาพเร่ร่อน หากฝ่าฝืนมีโทษ⁷² โดยสุนัขในสภาพเร่ร่อน หมายถึง สุนัขที่ได้ถูกควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพในที่สาธารณะหรือในสถานที่ของผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอม⁷³ หรือเป็นกรณีที่สุนัขอันตรายอยู่ในที่สาธารณะโดยมิได้มีการใส่ที่ครอบปากหรือไม่มีสายจูงหรือไม่มีปลอกคอหรือสุนัขอันตรายนั้นถูกควบคุมโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี⁷⁴

ในกรณีที่พบสุนัขเร่ร่อน เจ้าพนักงานมีอำนาจจับและกักขังสุนัขเร่ร่อนนั้นได้⁷⁵ ซึ่งหากสุนัขที่ถูกจับนั้นสามารถระบุตัวเจ้าของได้⁷⁶ เจ้าพนักงานจะแจ้งให้เจ้าของมารับสุนัขคืนภายในห้าวันทำการ หากไม่มีผู้ใดมารับสุนัขคืน เจ้าพนักงานสามารถขาย ทำลายหรือจัดการด้วยวิธีอื่นใดกับสุนัขตัวนั้น⁷⁷ ในกรณีที่ไม่สามารถระบุตัวเจ้าของได้ภายในสามวันทำการ เจ้าพนักงานมีอำนาจขาย ทำลายหรือจัดการด้วยวิธีอื่นใดกับสุนัขตัวนั้น และหากสุนัขที่สามารถไม่ระบุเจ้าของได้นั้นเป็นสุนัขอันตราย เจ้าพนักงานจะต้องทำลายสุนัขนั้น⁷⁸

(3) It is a defence to a prosecution for an offence against subsection (1) or (2) for the defendant to prove the cat or dog is—

- (a) a government entity dog; or
- (b) a working dog; or
- (c) another class of cat or dog prescribed under a regulation.

(4) In subsection (1)— *cat or dog* does not include a cat or dog that is less than 12 weeks old.

⁷² The Dog Control Act 2000, Section 16(1)

⁷³ The Dog Control Act 2000, Section 5 a

⁷⁴ The Dog Control Act 2000, Section 5 b

⁷⁵ The Dog Control Act 2000, Section 35(1)

⁷⁶ The Dog Control Act 2000, Section 35(2)

⁷⁷ The Dog Control Act 2000, Section 35(3)

⁷⁸ The Dog Control Act 2000, Section 35(4)

3.2.2.3 การควบคุมสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง

ในการควบคุมสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงไปในที่สาธารณะนั้น เจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขจะต้องจัดให้สุนัขมีการสวมปลอกคอที่มีแผ่นป้ายทะเบียนให้สุนัขเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ⁷⁹ โดยผู้ควบคุมจะต้องควบคุมสุนัขอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจูงสุนัขโดยใช้สายจูงที่มีความแข็งแรงที่มีความยาวไม่เกินสองเมตรและผู้ที่จูงสุนัขนั้นจะต้องมีอายุและความแข็งแรงมากพอที่จะควบคุมสุนัขได้⁸⁰ หรือมีการผูกสุนัขไว้กับวัตถุที่มีความมั่นคงด้วยเชือกจูงที่มีความแข็งแรงยาวไม่เกินสองเมตรนานไม่เกินสามสิบนาที⁸¹ กรณีหากไม่มีการใช้สายจูงสุนัข สุนัขนั้นจะต้องอยู่ในความควบคุมอย่างใกล้ชิดของผู้ควบคุม และสุนัขนั้นจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของผู้ควบคุมอย่างเคร่งครัด จึงจะถือว่าการควบคุมสุนัขที่มีประสิทธิภาพ⁸² นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดการควบคุมสุนัขบนถนน ว่าผู้ควบคุมจะต้องควบคุมด้วยการจูงสุนัขด้วยสายจูงที่มีความแข็งแรงยาวไม่เกินสองเมตร และผู้ที่จูงสุนัขนั้นจะต้องมีอายุและความแข็งแรงมากพอที่จะควบคุมสุนัขได้ จึงจะถือว่าเป็นการควบคุมสุนัขที่มีประสิทธิภาพ⁸³ อย่างไรก็ตาม ผู้ควบคุมสุนัขจะต้องไม่จูงสุนัขบนทางเท้ามากกว่าสองตัว⁸⁴ และจะต้องไม่ควบคุมสุนัขมากกว่าสี่ตัวในที่สาธารณะ⁸⁵

ในกรณีที่สุนัขอันตราย เจ้าของหรือผู้ควบคุมจะต้องทำการใส่ตะกร้อครอบปากเพื่อป้องกันมิให้สุนัขสามารถกัดบุคคลหรือสัตว์อื่นได้ และจะต้องมีสายจูงสุนัขที่มีความแข็งแรงยาวไม่เกินสองเมตรและผู้ที่จูงสุนัขจะต้องมีอายุมากกว่าสิบแปดปี นอกจากนี้สุนัขอันตรายจะต้องสวมปลอกคอตลอดเวลาและจะต้องฝังไมโครชิปด้วย⁸⁶ โดยสุนัขอันตรายนั้น หมายถึง สุนัขที่ถูกประกาศโดยเจ้าหน้าที่ว่าเป็นสุนัขอันตราย ด้วยเหตุที่สุนัขตัวนั้นกระทำให้บุคคลหรือสัตว์อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส⁸⁷ หรือ มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าสุนัขตัวนั้นอาจจะทำอันตรายแก่บุคคลหรือสัตว์

⁷⁹ The Dog Control Act 2000, Section 11

⁸⁰ The Dog Control Act 2000, Section 4 (1)b

⁸¹ The Dog Control Act 2000, Section 4 (1)c

⁸² The Dog Control Act 2000, Section 4 (1)a

⁸³ The Dog Control Act 2000, Section 4(2)

⁸⁴ The Dog Control Act 2000, Section 4(3)a

⁸⁵ The Dog Control Act 2000, Section 4(3)b

⁸⁶ The Dog Control Act 2000, Section 32

⁸⁷ The Dog Control Act 2000, Section 29 (1)(a)(i)

อื่น⁸⁸ โดยในการประกาศดังกล่าว เจ้าพนักงานจะต้องแจ้งให้เจ้าของทราบถึงเหตุผลและสิทธิในการอุทธรณ์ด้วย⁸⁹ ซึ่งการอุทธรณ์โต้แย้งคำประกาศของเจ้าพนักงาน สามารถทำได้โดยเจ้าของสุนัขที่ถูกประกาศให้เป็นสุนัขอันตราย อาจอุทธรณ์โต้แย้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองภายใน 14 วันหลังจากที่มีประกาศ⁹⁰ ซึ่งเจ้าพนักงานปกครองอาจมีคำสั่งยืนยันตามคำประกาศนั้น⁹¹ หรือมีคำสั่งให้พักผลของคำประกาศนั้น⁹² ถ้าเจ้าพนักงานปกครองมีคำสั่งพักผลของคำประกาศเกี่ยวกับสุนัขนั้นไว้ เจ้าหน้าที่อาจมีค่าแถมว่าสุนัขนั้นเป็นสุนัขอันตรายเนื่องจากนิสัยของสุนัขนั้นที่เกิดขึ้นหลังจากมีคำสั่งของพนักงานปกครอง⁹³

นอกจากนี้ เจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขจะต้องควบคุมมิให้สุนัขวิ่งไล่ยานพาหนะหรือจักรยานที่กำลังสัญจร⁹⁴ ทั้งยังห้ามมิให้ผู้ใดกระตุกหรือยั่วสุนัขให้ทำการวิ่งไล่ยานพาหนะหรือจักรยานที่กำลังสัญจร⁹⁵ และผู้ควบคุมสุนัขจะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากสุนัขในสถานที่สาธารณะหรือในสถานที่อื่นใดที่มีใช้สถานที่ของตนโดยทันทีด้วย⁹⁶

3.2.2.4 การควบคุมสุนัขในขณะที่อยู่บนยานพาหนะ

ในกรณีที่มีการพาสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยงโดยการให้สุนัขอยู่ในยานพาหนะ เจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมสุนัขมิให้หลุดออกไปนอกยานพาหนะและจะต้องควบคุมมิให้สุนัขสามารถทำร้ายบุคคลหรือสัตว์อื่นภายนอกยานพาหนะได้⁹⁷

⁸⁸ The Dog Control Act 2000, Section 29 (1)(a)(ii)

⁸⁹ The Dog Control Act 2000, Section 29 (1)(b),(c)

⁹⁰ The Dog Control Act 2000, Section 31 (1)

⁹¹ The Dog Control Act 2000, Section 31 (2)(a)

⁹² The Dog Control Act 2000, Section 31 (2)(b)

⁹³ The Dog Control Act 2000, Section 31 (3)

⁹⁴ The Dog Control Act 2000, Section 17(1)

⁹⁵ The Dog Control Act 2000, Section 17(2)

⁹⁶ The Dog Control Act 2000, Section 45

⁹⁷ The Dog Control Act 2000, Section 16(3)

3.2.2.5 การควบคุมมิให้สุนัขทำร้ายบุคคลหรือสัตว์อื่น

เจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขจะต้องควบคุมมิให้สุนัขทำร้ายบุคคลใดหรือสัตว์อื่น ซึ่งการทำร้ายหมายความว่ารวมถึง การกัด ขู่หรือทำให้ตื่นตระหนก⁹⁸ หากสุนัขกระทำการดังกล่าวเจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขมีความผิดแล้วแต่กรณี⁹⁹ โดยไม่จำเป็นจะต้องพิสูจน์ถึงการบาดเจ็บอันเกิดจากการกระทำของสุนัข แต่อย่างใด¹⁰⁰ นอกจากนี้ ในกรณีที่สุนัขทำร้ายบุคคล กฎหมายกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัขจะต้องแจ้งเจ้าพนักงานภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง¹⁰¹

อย่างไรก็ตาม กรณีที่สุนัขทำร้ายบุคคล หากเจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขสามารถพิสูจน์ได้ว่าสุนัขได้กระทำไปด้วยเหตุป้องกันบุคคลหรือสถานที่ หรือกระทำไปเพราะถูกยั่วยุหรือเป็นการกระทำของสุนัขที่ทำงานให้ตำรวจ เจ้าของหรือผู้ควบคุมไม่มีความผิด¹⁰² ในกรณีที่สุนัขทำร้ายสัตว์อื่น หากเจ้าของหรือผู้ควบคุมสุนัขสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของสุนัขตำรวจ สุนัขในปศุสัตว์หรือสุนัขล่าสัตว์ เจ้าของหรือผู้ควบคุมไม่มีความผิด¹⁰³

และเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายจากการถูกสุนัขทำร้าย กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลมีอำนาจที่จะทำร้ายหรือทำลายสุนัขตัวที่ก่อเหตุได้หากบุคคลนั้นเป็นผู้ถูกสุนัขทำร้ายหรือบุคคลนั้นเห็นสุนัขกำลังทำร้ายบุคคลหรือสัตว์อื่น¹⁰⁴ นอกจากนี้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะจับหรือทำลายสุนัข¹⁰⁵ ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) มีเหตุเชื่อว่าสุนัขมีพฤติกรรมจะทำร้ายบุคคลจนได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือทำร้ายสัตว์อื่น
- 2) สุนัขทำร้ายบุคคลจนได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือทำร้ายสัตว์อื่น
- 3) สุนัขอยู่ในสภาพทุกขเวทนา

ทั้งนี้ หากจำเป็นที่จะต้องทำลายสุนัข กฎหมายกำหนดว่าจะต้องเป็นการทำลายอย่างรวดเร็ว โดยไม่ให้นสุนัขได้รับความทรมาน¹⁰⁶

⁹⁸ The Dog Control Act 2000, Section 3

⁹⁹ The Dog Control Act 2000, Section 19(1)(2)

¹⁰⁰ The Dog Control Act 2000, Section 19(4)

¹⁰¹ The Dog Control Act 2000, Section 19(3)

¹⁰² The Dog Control Act 2000, Section 19(5)

¹⁰³ The Dog Control Act 2000, Section 19(6)

¹⁰⁴ The Dog Control Act 2000, Section 41(1)

¹⁰⁵ The Dog Control Act 2000, Section 42

¹⁰⁶ The Dog Control Act 2000, Section 43

3.2.2.6 การแยกสุนัขออกจากที่สาธารณะในช่วงที่สุนัขเป็นสัตว์

เจ้าของสุนัขหรือผู้ควบคุมสุนัขจะต้องกันสุนัขออกจากที่สาธารณะในช่วงที่สุนัขเป็นสัตว์¹⁰⁷ เนื่องจากในช่วงการเป็นสัตว์ สุนัขตัวเมียจะปล่อยฟีโรโมนออกไปจากตัวของมันเพื่อส่งสัญญาณให้คู่ของมันทราบว่า ตอนนี้มันจะถึงเวลาที่จะสืบพันธุ์แล้ว ทำให้สุนัขตัวผู้วนเวียนเข้ามาใกล้¹⁰⁸ ซึ่งบางรายอาจจะเห่าหอน หรือกัดกันเพื่อแย่งชิงตัวเมีย ทำให้เกิดความรำคาญต่อบุคคลอื่นๆ¹⁰⁹

3.2.2.7 การควบคุมมิให้สุนัขก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ

เจ้าของสุนัขหรือผู้ควบคุมสุนัขจะต้องควบคุมมิให้สุนัขก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญอันได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกว่าจะก่อเกิดความเสียหายหรืออันตรายต่อสุขภาพของบุคคลอื่น¹¹⁰ หรือการส่งเสียงเห่าหอนหรือด้วยการกระทำอื่นใดอันเป็นการรบกวนความสงบสุขของบุคคลหรือในที่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง¹¹¹ ในสถานที่สาธารณะ¹¹² และเจ้าของสถานที่ใดๆจะต้องป้องกันมิให้สุนัขก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญในสถานที่ของตน¹¹³ ในรัฐ Victoria ผู้ครอบครองที่อยู่อาศัยจะต้องดูแลไม่ให้สุนัขก่อความรำคาญ¹¹⁴ โดยการทำให้ผู้อื่นเป็นอันตรายหรือบาดเจ็บ หรือส่งเสียงรบกวนความสงบสุข¹¹⁵

¹⁰⁷ The Dog Control Act 2000, Section 16(2)

¹⁰⁸ “พัฒนาการของสุนัข” <<http://www.geocities.com/anne47us/pattana.html>>

¹⁰⁹ “ยาคุมกำเนิด” <<http://www.petgang.com/healthy/index.php?Group=11&Id=32>>

¹¹⁰ The Dog Control Act 2000, Section 46(3)a

¹¹¹ The Dog Control Act 2000, Section 46(3)b

¹¹² The Dog Control Act 2000, Section 46(1)

¹¹³ The Dog Control Act 2000, Section 46(2)

¹¹⁴ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 32(1)

Section 32 Dogs or cats creating a nuisance

(1) The occupier of any premises where a dog or cat is kept or permitted to remain must not allow that animal to be a nuisance. Penalty: 1 penalty unit.

¹¹⁵ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 32(2)

Section 32 Dogs or cats creating a nuisance

(2) A dog or cat is to be regarded as a nuisance for the purposes of this section—(a) if it injures or endangers the health of any person; or

3.2.2.8 การจำกัดจำนวนการเลี้ยง

กฎหมายกำหนดให้มีการจำกัดจำนวนการเลี้ยงสุนัข โดยห้ามบุคคลเลี้ยงสุนัขที่มีอายุเกินกว่าหกเดือนเกินกว่าสองตัว¹¹⁶ ในกรณีที่สุนัขใช้งานห้ามเลี้ยงเกินกว่าสี่ตัว¹¹⁷ โดยไม่มีใบอนุญาต การร้องขอใบอนุญาต บุคคลอาจยื่นคำขอทำใบอนุญาตต่อเจ้าหน้าที่¹¹⁸ ซึ่งคำขอนั้นต้องทำตามรูปแบบ¹¹⁹ และต้องเสียค่าธรรมเนียมตามความเหมาะสม¹²⁰ ถ้ามีสิทธิตามที่กำหนดในมาตรา 52 หรือถ้าเจ้าหน้าที่เรียกขอให้ผู้ขอประกาศต่อสาธารณะ คำประกาศนั้นต้องระบุจุดประสงค์ในการขอใบอนุญาต¹²¹ และที่อยู่และรายละเอียด รวมถึงหมายเลขและพันธุ์ของสุนัขที่ยื่นคำขอมานั้น¹²² โดยการคัดค้านในการออกใบอนุญาต บุคคลใดๆ ที่อาศัยหรือเป็นเจ้าของที่ดินที่อยู่ภายในระยะ 200 เมตร จากบริเวณที่ดินที่ขอใบอนุญาต อาจโต้แย้งการออกใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานภายใน 14 วัน หลังจากมีการประกาศการออกใบอนุญาตนั้นต่อสาธารณะตามมาตรา 51(3)¹²³ การโต้แย้งนั้นต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร¹²⁴ และต้องอ้างเหตุผลในการโต้แย้งนั้นด้วย¹²⁵

ในขณะที่ในเขต Australian Capital Territory กฎหมายกำหนดให้เลี้ยงสุนัขได้ไม่เกิน 3 ตัว หากเกินกว่านั้นต้องมีใบอนุญาต เว้นแต่เข้ากรณียกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด¹²⁶

(b) if it creates a noise, by barking or otherwise, which persistently occurs or continues to such a degree or extent that it unreasonably interferes with the peace, comfort or convenience of any person in any other premises.

¹¹⁶ The Dog Control Act 2000, Section 50a

¹¹⁷ The Dog Control Act 2000, Section 50b

¹¹⁸ The Dog Control Act 2000, Section 51(1)

¹¹⁹ The Dog Control Act 2000, Section 51(2)(a)

¹²⁰ The Dog Control Act 2000, Section 51(2)(b)

¹²¹ The Dog Control Act 2000, Section 51(3)(a)

¹²² The Dog Control Act 2000, Section 51(3)(b)

¹²³ The Dog Control Act 2000, Section 52(1)

¹²⁴ The Dog Control Act 2000, Section 52(2)(a)

¹²⁵ The Dog Control Act 2000, Section 52(2)(b)

¹²⁶ The Domestic Animals Act 2000, Section 18 (1)

และในรัฐ Western Australia กฎหมายให้อำนาจ หน่วยงานทางปกครองในการกำหนดจำนวน การเลี้ยงสุนัขที่มีอายุเกิน 3 เดือนในแต่ละเขต¹²⁷

(1) A person must not, other than in accordance with a multiple dog licence, keep 4 or more dogs on 1 residential premises. Maximum penalty: 50 penalty units, imprisonment for 6 months or both.

(2) Subsection (1) does not apply to—

(a) a dog under 84 days old; or

(b) a dog kept by the person for less than 28 days; or

(c) a person resident in the ACT for less than 28 days; or

(d) a dog that is an assistance animal; or

(e) a dog kept on land that is under a lease granted for agricultural or grazing purposes; or

(f) a dog kept on land that is under a lease that allows for an animal care facility

¹²⁷ The Dog Act 1976, Section 26

Section 26 Limitation as to numbers

(1) The provisions of this Part shall not operate to prevent the keeping on any premises of 2 dogs over the age of 3 months and the young of those dogs under that age.

(2) Subject to subsection (1), a local government, pursuant to local laws, may limit the number of dogs over the age of 3 months, or the number of such dogs of any specified breed or kind, that may be kept on any premises situate in a specified area to which those local laws apply unless those premises are licensed as an approved kennel establishment or are exempt.

(3) Where by a local law under this Act a local government has placed a limit on the keeping of dogs in any specified area but the local government is satisfied in relation to any particular premises that the provisions of this Act relating to approved kennel establishments need not be applied in the circumstances, the local government may grant an exemption in respect of those premises but any such exemption —

(a) may be made subject to conditions, including a condition that it applies only to the dogs specified therein;

3.2.2.9 การคุมกำเนิดสุนัข

ในรัฐ Tasmania ไม่มีการบังคับทำหมันสุนัข เช่นเดียวกับรัฐ Queensland และรัฐ South Australia ที่ไม่มีการบังคับทำหมันสุนัขเนื่องจากยังไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สนับสนุนว่าการบังคับทำหมันจะลดจำนวนสุนัขที่ไม่เป็นที่ต้องการลงได้¹²⁸ แต่ในรัฐ South Australia หากมีการทำหมันจะได้ส่วนลดในการจดทะเบียนสุนัข¹²⁹ ในขณะที่รัฐ Victoria หน่วยงานจะไม่รับจด

(b) shall not operate to authorise the keeping of more than 6 dogs on those premises;
and

(c) may be revoked or varied at any time.

(4) Subject to the provisions of subsection (3), a person who keeps n any premises, not being premises licensed as an approved kennel establishment, dogs over the age of 3 months in numbers exceeding any limit imposed in relation to those dogs by a local law made under subsection (2) commits an offence. Penalty: \$1 000 and a daily penalty of \$100

(5) Any person who is aggrieved —

(a) by the conditions imposed in relation to any exemption from the provisions of a local law placing a limitation on the number of dogs that may be kept on any premises; or

(b) by the refusal of a local government to grant such an exemption, or by the revocation of an exemption, apply to the State Administrative Tribunal for a review of the decision.

(6) An application under subsection (5) cannot be made later than the expiry of a period of 28 days after the day on which a notice of the decision is served on the person affected by that decision. [Section 26 amended by No. 23 of 1987 s. 22; No. 14 of 1996

s. 4; No. 24 of 1996 s. 16; No. 55 of 2004 s. 256 and 268.]

¹²⁸ Queensland Government,

<<http://www.localgovernment.qld.gov.au/Laws/LocalGovernment/ManagingCatsandDogs/Frequentlyaskedquestions.aspx>>

¹²⁹ The Dog and Cat Management Act 1995, Section 26 (7) (a)

Section 26 Council responsibility for management of dogs

ทะเบียนสุนัขอันตรายที่ไม่มีการทำหมัน¹³⁰ และหน่วยงานจะต้องทำหมันสุนัขที่จับมาก่อนที่จะขายไป¹³¹ อย่างไรก็ตามในเขต Australian Capital Territory มีการบังคับทำหมันสุนัข¹³² เว้นแต่ได้รับอนุญาต¹³³ และจะต้องมีการทำคำหนังสือของสุนัขที่ทำหมันแล้ว ซึ่งสัตวแพทย์ที่ทำหมันนั้นจะต้องออกใบรับรองการทำหมันเป็นหลักฐานไว้ด้วย¹³⁴

(7) Without limiting the matters that may be taken into account when setting fees to be approved by the Minister, councils must provide for a percentage rebate of the fee that would otherwise be charged for the registration of a dog in the following cases:

(a) if the dog is desexed

¹³⁰ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 10A(4)

Section 10A Council may refuse to register dogs and cats unless desexed

(4) A Council must not register or renew the registration of a dangerous dog or a restricted breed dog unless the dog—

(a) is desexed; or

(b) in the case of a dangerous dog that is not also a restricted breed dog, is exempt under section 10B(1)(c), 10B(1)(d) or 10B(1)(e) from the requirement to be desexed; or

(c) in the case of a restricted breed dog, is exempt under section 10B(1)(e) from the requirement to be desexed.

¹³¹ The Domestic (Feral and Nuisance) Animals Act 1994, Section 84U

¹³² The Domestic Animals Act 2000, Section 74(1)

Section 74 Dogs and cats to be de-sexed if over certain age

(1) A person must not keep a dog that has not been de-sexed if the person does not hold a permit for the dog. Maximum penalty: 50 penalty units

¹³³ The Domestic Animals Act 2000, Section 75

Section 75 Permits for dogs and cats not de-sexed An individual may apply to the registrar for a permit to keep a dog or cat that is not de-sexed

¹³⁴ The Domestic Animals Act 2000, Section 80

Section 80 Earmarkings

(1) A veterinary surgeon must not, without reasonable excuse, de-sex a dog or cat unless the veterinary surgeon marks an ear of the dog or cat with a tattoo. Maximum penalty: 5 penalty units.

(2) A certificate signed by a veterinary surgeon stating that a dog or cat has been de-sexed is evidence that the dog or cat has been de-sexed unless the contrary is proved.